

Kas mēs esam?
Ko mēs darām?
Kā mēs to darām?

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

„Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

2. pants Līgumu par Eiropas Savienību

Priekšvārds

Pamattiesības ir obligātie standarti, kas izstrādāti, lai nodrošinātu cieņpilnu izturēšanos pret cilvēku. Neatkarīgi no tā, vai tās ir tiesības netikt diskriminētam vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības dēļ, tiesības uz personas datu aizsardzību vai tiesības vērsties tiesā, tās visas ir jāveicina un jāaizsargā.

Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs ir senas tradīcijas pamattiesību veicināšanas jomā. Šīs vērtības ir arī pašas ES pamatā, un tā ir apņēmusies garantēt tiesības, kas pasludinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Tās atbalstam tika izveidota Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA), kas ir neatkarīga organizācija.

Lai gan ir šāds mantojums, praksē daudzu problēmu dēļ pamattiesības netiek pilnīgi ievērotas. Vācot un analizējot datus ES, FRA palīdz Eiropas Savienības iestādēm un dalībvalstīm izprast un risināt šīs problēmas. Strādājot partnerībā ar ES iestādēm, ES dalībvalstīm un citām organizācijām starptautiskā, Eiropas un atsevišķu valstu līmenī, FRA pilda nozīmīgas funkcijas, lai palīdzētu panākt, ka pamattiesības ir realitāte ikvienam cilvēkam, kurš dzīvo Eiropas Savienībā.

Morten Kjærum
Direktors

Ilze Brands Kehris
Valdes priekšsēdētāja

Kas mēs esam

2007. gadā ES izveidoja FRA, uzticot tai īpašu uzdevumu sniegt neatkarīgas, pierādījumos pamatotas konsultācijas par pamattiesībām. FRA ir viena no ES specializētajām aģentūrām. Šīs aģentūras ir izveidotas, lai sniegtu ekspertu padomus ES iestādēm un dalībvalstīm dažādos jautājumos. Aģentūru finansē no ES budžeta.

Aģentūras 90 darbinieku vidū ir tiesību eksperti, sociologi un politologi, statistiķi, kā arī komunikācijas un tīklošanas speciālisti.

Viņu darbu vada FRA valde. Valde ir atbildīga par aģentūras darba prioritāšu noteikšanu, budžeta apstiprināšanu un darba uzraudzību. Valdē darbojas katras dalībvalsts iecelts, viens neatkarīgs eksperts, divi Eiropas Komisijas pārstāvji un viens Eiropas Padomes iecelts, neatkarīgs eksperts.

Pamattiesības

Eiropas Savienības Pamattiesību harta ir ES tiesību harta. Tajā ir norādītas tās tiesības, kas ES iestādēm un dalībvalstīm jāievēro, izstrādājot un īstenojot ES tiesību aktus un politiku. Harta ir juridiski saistoša. Tas ir pirmais atsauces dokuments FRA, kad tā sniedz pierādījumos pamatotos ieteikumus par to, kā nodrošināt pamattiesību ievērošanu.

Hartā tiesības ir iedalītas sešās sadaļās:

CIENĀ

piemēram, tiesības netikt pakļautam pazemojošai attieksmei

SOLIDARITĀTE

piemēram, tiesības uz veselības aprūpi un ārstniecību

BRĪVĪBAS

piemēram, personas datu aizsardzība

PILSONŪ TIESĪBAS

piemēram, tiesības balsot pašvaldību vēlēšanās valstī, kurā dzīvojat

VIENLĪDZĪBA

piemēram, tiesības netikt diskriminētam

TIESISKUMS

piemēram, tiesības uz taisnīgu tiesu

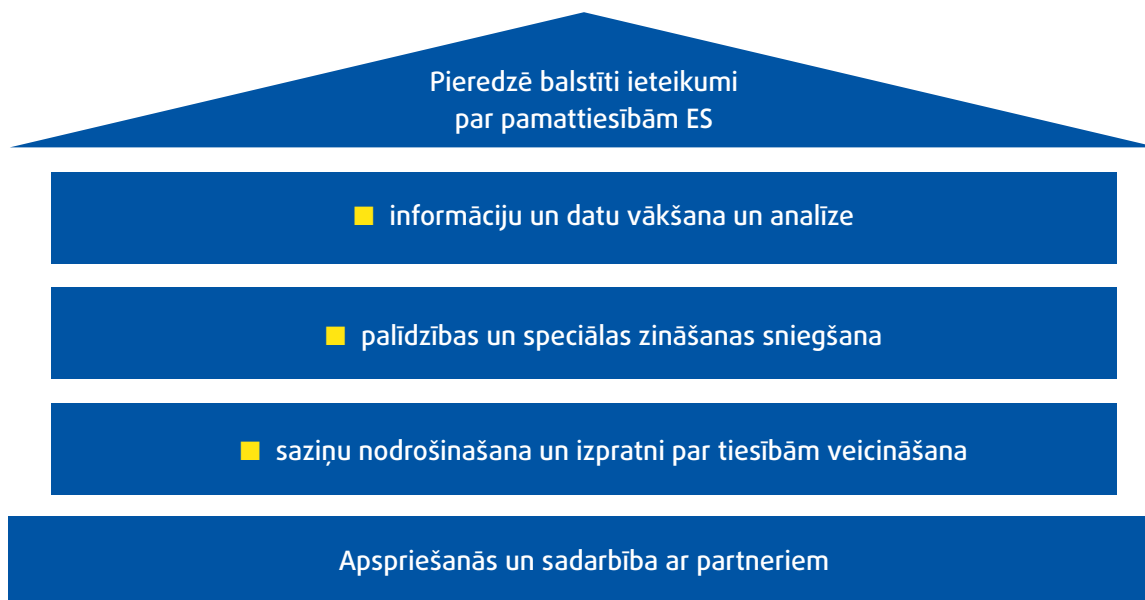
Ko mēs darām

FRA sniedz ES iestādēm un dalībvalstīm neatkarīgus, pierādījumos pamatotus ieteikumus par pamattiesībām. Mērķis ir palīdzēt nodrošināt pilnīgu pamattiesību ievērošanu visā ES.

Lai to panāktu, FRA pilda šādus galvenos uzdevumus:

- informāciju un datu vākšana un analīze;
- palīdzības un speciālas zināšanas sniegšana;
- saziņu nodrošinašana un izpratni par tiesībām veicināšana.

*FRA uzdevumi ir aprakstīti tiesību aktā,
ar kuru izveidota Eiropas Savienības
Pamattiesību aģentūra:
Padomes Regulā (EK) Nr. 168/2007.*

FRA savus uzdevumus pilda, konsultējoties un apspriežoties ar saviem partneriem.

Tādējādi aģentūra var:

- noteikt savu darbību virzienu, lai nodrošinātu, ka izpēte tiek veikta atbilstoši konstatētajām nepilnībām un vajadzībām pamattiesību jomā;
- dalīties ar speciālām zināšanām, koordinēt izpēti dažādās jomās un sadarboties, lai konsultētu ES un tās dalībvalstis. Šādi aģentūra var panākt sinerģisku sadarbību, efektīvi izmantot savus resursus un atbalstīt citas organizācijas, sniedzot skaidrus atzinumus par to, kā uzlabot pamattiesību aizsardzību;
- nodrošināt, lai tās ieteikumus uzzina politikas veidotāji attiecīgajā valdības un ES iestāžu līmenī.

FRA uztur īpaši ciešu sadarbību ar:

- Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi;
- citām starptautiskajām organizācijām, piemēram, ar Eiropas Padomi, Apvienoto Nāciju Organizāciju un Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju (EDSO);
- valdībām, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, akadēmiskajām iestādēm, līdztiesības organizācijām un valstu cilvēktiesību iestādēm (VCTI).

Līdztiesības organizācijas un VCTI (valstu cilvēktiesību iestādes) ir tās valsts organizācijas, kas veicina pamattiesību aizsardzību attiecīgajā valstī. Tas var ietvert izpēti, izpratnes palielināšanu vai upuru informēšanu par viņu tiesībām.

Lai nodrošinātu ciešas darba attiecības ar ES dalībvalstīm, katra dalībvalsts ieceļ valsts sadarbības koordinatoru. Pastāvīga informācijas apmaiņa un regulāras sanāksmes palīdz izveidot stipras darba partnerattiecības, kas garantē informācijas apmaiņu un valstu vajadzību zināšanu un reaģēšanu uz tām.

Pamattiesību platforma (FRP) apvieno vairāk nekā 300 pilsoniskās sabiedrības organizāciju visā ES, kuras risina noteiktas pamattiesību problēmas. Tās sniedz ieteikumus attiecībā uz FRA gada darba programmu un tās gada pārskatu.

Eiropas Padomei ir 47 dalībvalstis. Viena no tās struktūrām ir Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kas izskata lietas saistībā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas pārkāpumiem.

Ar Eiropas Padomi, kuras mītne atrodas Strasbūrā, FRA ir īpašas attiecības. Lai nodrošinātu komplementaritāti, aģentūra savas darbības koordinē ar Eiropas Padomes darbībām, jo īpaši tās darbības, kas attiecas uz FRA gada darba programmu un sadarbību ar pilsonisko sabiedrību.

Izmantojot savu pamattiesību platformu (*Fundamental Rights Platform, FRP*), aģentūra regulāri konsultē simtiem pilsoniskās sabiedrības organizāciju. Šīs organizācijas var atbalstīt FRA ekspertus, lai noskaidrotu, kādas problēmas faktiski eksistē cilvēku ikdienas dzīvē visā ES.

Darbības joma

ES iestādes ierosina un nosaka aģentūras darbību tematiskās jomas piecu gadu laikposmam.

Galvenās jomas, kas aptver FRA, ir diskriminācijas novēršana, tiesu iestāžu pieejamība, rasisma un ksenofobijas apkarošanu, datu aizsardzība, noziegumu upuru tiesības un bērna tiesības.

Tā kā FRA tika izveidota, lai sniegtu ieteikumus ES un dalībvalstīm, kad tās īsteno ES tiesību aktus un politiku, FRA var risināt vienīgi tos jautājumus, kas ir ES kompetencē.

Lai gan FRA informē personas par to, kā un kur tās var īstenot savas tiesības, tā nevar veikt pārbaudes vai izdot lēmumus par privātpersonu sūdzībām. Saskaņā ar savu mandātu aģentūra var vienīgi sniegt privātpersonām atbilstošas norādes par to, kur tās var meklēt palīdzību valsts, Eiropas un starptautiskā līmenī.

„Kompetence” ir atkarīga no tā, vai ES ir juridiskas pilnvaras rīkoties noteiktā politikas jomā.

Kā mēs to darām

Izpēte un datu vākšana

FRA uzdevums ir savākt „objektīvu, ticamu un salīdzināmu” informāciju un datus. Tā veic izpēti par noteiktiem tematiem visas ES mērogā, nevis tikai uzrauga vai novērtē situāciju atsevišķās dalībvalstīs.

Aptverot visas vai vairākas dalībvalstis, tiek iegūta salīdzinoša perspektīva, kas ļauj apzināt problēmas un daudzsološas prakses saistībā ar noteiktiem pamattiesību tematiem visā ES mērogā.

FRA izpēte parasti aptver **noteiktus ar pamattiesībām saistītus tematus** ES mērogā, piemēram, tematus, kas aplūkoti tās ziņojumā „Homofobija, transfobija un diskriminācija seksuālās orientācijas un dzimumidentitātes dēļ” (*Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States*, 2010. gads).

Aģentūra bieži vāc informāciju par **pamattiesību aizsardzību dalībvalstu tiesiskajā regulējumā** un veic juridisko analīzi. Informācijas avoti ietver tiesību aktus, tiesas spriedumus un speciālistu komentārus, piemēram, ziņojumu „Iespēja griezties tiesā Eiropā: pārskats par izaicinājumiem un problēmām” (*Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities*, 2011. gads).

Izpētes metodoloģijā izmanto jaunu informācijas vākšanas un analizēšanas veidu. FRA izmantotās metodes ir izstrādātas tā, lai nodrošinātu, ka savāktie dati ir tik precīzi un ticami, cik tas iespējams.

Lai sniegtu vispusīgu reālās situācijas apskatu, FRA veic tiesību aktu analīzi un izmanto datus par cilvēku reālo ikdienas pieredzi. Dokumentu pārbaudi papildina ar sociālās izpētes darbu uz vietas, izmantojot apsekojumus un intervijas vai analizējot esošos datus.

Piemēram, Eiropas Savienības minoritāšu un diskriminācijas apsekojumā (*EU-MIDIS*) tika intervēti 23 500 cilvēki no atlasītajām imigrantu un etnisko minoritāšu grupām visās 27 ES dalībvalstīs. Izmantojot iegūtos rezultātus, aģentūra varēja sniegt lietderīgus un atbilstošus diskriminācijas rādītājus, piemēram, to upuru procentuālo daļu, kuri diskriminēti vai pret kuriem izdarīti noziegumi rasistisku apsvērumu dēļ. Tas savukārt atklāja dažādu minoritāšu pieredzi par diskriminācijas līmeni dažādās valstīs.

Dažos gadījumos aģentūra var **ziņot par steidzami risināmām pamattiesību problēmām** kādā dalībvalstī, ja tas ietilpst aģentūras pilnvarās un ja attiecīgā situācija iespaido ES. Piemērs „Risinot pamattiesību ārkārtas problēmu – Grieķijas valsts robežu nepareizi šķērsojošu cilvēku situācija” tematiskais situācijas ziņojums (*Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner*, 2011. gads).

Lai gan aģentūras eksperti izvēlās konkrētam projektam atbilstošu metodoloģiju, faktiski datus un informāciju valsts līmenī lielākoties vāc FRA nepiederoši eksperti, kas apkopo specifisku informāciju. Ārējos izpētes koordinatorus izvēlās, izmantojot objektīvu un rūpīgu atlases procedūru.

Zinātniskajā komitejā darbojas 11 augsti kvalificēti, neatkarīgi pamattiesību eksperti no visas ES. Tos atlasa FRA valde, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta atzinumu.

Lielu daļu FRA izpētes veic, pamatojoties uz datiem un informāciju, kas savākta tās valstu koordinācijas centru tīklā (FRANET). FRANET ietilpst pamattiesību ekspertu komandas no katras ES dalībvalsts. Tomēr šos datus un informāciju izmanto un analizē FRA personāls.

Aģentūrai turklāt ir Zinātniskā komiteja, kurā darbojas neatkarīgi ārējie eksperti, kas garantē tās darba kvalitāti.

Sīkāka informācija par FRA izpētes metodoloģiju ir atrodama tās faktu lapā *FRA pētniecība – robustu, salīdzināmu datu un analīzes nodrošināšana*.

Palīdzība un speciālās zināšanas

FRA nodrošina „palīdzību un speciālās zināšanas” ES iestādēm un dalībvalstīm, lai palīdzētu tām „pilnīgi ievērot pamattiesības”, izstrādājot un īstenojot ES tiesību aktus.

Aģentūra strukturē savus izpētes jautājumus atkarībā no ieinteresēto personu apzinātajām vajadzībām. Tā vāc tieši tādus datus, kas attiecas uz jomām, kurās lēmumu pieņēmējiem ir nepieciešami pierādījumi savu politikas nostādņu un tiesību aktu izstrādei. Tādējādi aģentūra arī var galveno uzmanību pievērst reālajām problēmām, kas rodas cilvēkiem ikdienā.

Pamatojoties uz izpētē savāktajiem pierādījumiem un tās speciālajām zināšanām par pamattiesībām, aģentūra izdod atzinumus un secinājumus ES iestādēm un dalībvalstīm par to, kā nodrošināt pamattiesību pilnīgu ievērošanu praksē, izstrādājot un īstenojot tiesību aktus un politiku.

FRA pastāvīgi konsultē visos savos projektos ieinteresētās personas, lai noskaidrotu, kā vislabāk varētu sniegt ieteikumus, lai palīdzētu uzlabot situāciju saistībā ar pamattiesību ievērošanu. Atkarībā no aģentūras apzinātajiem problēmu veidiem un ieinteresēto personu paustajām vajadzībām, ieteikumus un palīdzību var sniegt dažādi.

- **Ziņojumi** – FRA dara zināmus ES iestādēm un dalībvalstīm datus un pierādījumus, ko tā ir savākusi, pētot un analizējot sociālos un juridiskos aspektus, kopā ar saviem atzinumiem un secinājumiem par to, kā veicināt pamattiesību ievērošanu.
- **ES iestādes lūgums** – ES iestādes var oficiāli lūgt FRA formulēt atzinumu par kādu specifisku tematisko jautājumu vai veikt tiesību akta vai tiesību akta priekšlikuma juridisko analīzi no pamattiesību aspekta. Piemēram, 2011. gadā Eiropas Parlaments lūdza FRA sniegt atzinumu par ierosināto Direktīvu par Pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu.
- **Pieprasījums no ES dalībvalsts** – Dalībvalsts var lūgt FRA sniegt ieguldījumu kādas politikas nostādnes vai tiesību akta izstrādē saistībā ar ES tiesību aktiem, lai labāk tiktu ievērotas pamattiesības.
- **Mācību materiāli un mācību programmas** – Piemēram, *Eiropas diskriminācijas novēršanas tiesību rokasgrāmata* (2011. gads), kura sagatavota kopā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesu (Strasbūrā) un kurā praktizējošiem juristiem sniegti norādījumi par tiesību aktiem diskriminācijas novēršanas jomā.
- **Daudzsološa prakse** – FRA dalībvalstīs vāc un izplata informāciju arī par tiem „daudzsološas prakses” gadījumiem, kas īpaši labvēlīgi ietekmē pamattiesību ievērošanu. Tādējādi ES dalībvalstīm ir iespēja uzzināt par citu dalībvalstu veiksmīgiem modeļiem un kopēju problēmu risinājumiem.

Saziņa un izpratnes palielināšana par tiesībām

FRA cenšas uzlabot reālo situāciju. Papildus jau minētajiem palīdzības veidiem FRA to dara arī, palielinot gan plašas sabiedrības, gan tādu profesiju pārstāvju izpratni par pamattiesībām, kam ir būtiska nozīme informācijas sniegšanā vai kas ietekmē mūsu tiesību ievērošanu (piemēram, skolotāju, mediju speciālistu, policistu un juristu).

Informācija par FRA un tās darbu

Papildus **drukātajām publikācijām un informatīvajiem stendiem** galvenajos pasākumos aģentūra pilnīgi izmanto arī dažādus **tiešsaistes saziņas kanālus**, tostarp savu tīmekļa vietni, un tā ir pārstāvēta arī sociālajos medijos, piemēram, Facebook, Twitter, LinkedIn un YouTube.

FRA izdod ikmēneša **e-biļetenu** (abonējiet, rakstot uz adresi information@fra.europa.eu).

FRA piedāvā iespēju interesentu grupām apmeklēt FRA un uzzināt par pamattiesībām ES un par aģentūras darbu (visit@fra.europa.eu).

Materiāli izpratnes vairošanai par tiesībām

FRA sagatavo materiālus, kuros iekļauj norādījumus profesionāļiem, ko tie var izmantot, nodarbojoties ar pamattiesību jautājumiem. Piemēram, publikācija „Ekskursija pagātnē – mācība nākotnei. Rokasgrāmata skolotājiem” (*Excursion to the past – teaching for the future: Handbook for teachers*, 2011. gads), kas ir palīgmateriāls skolotājiem, kuri māca par holokaustu un cilvēktiesībām, un publikācija „Rīki dažādiem plašsaziņas līdzekļiem” (*Media Diversity Toolkit*), kas sagatavota kopīgi ar Eiropas Raidorganizāciju savienību un kur sniegta informācija publiskā sektora raidorganizācijām par to, kā labāk atspoguļot Eiropas daudzveidīgo sabiedrību, ziņojot par jautājumiem saistībā ar minoritātēm.

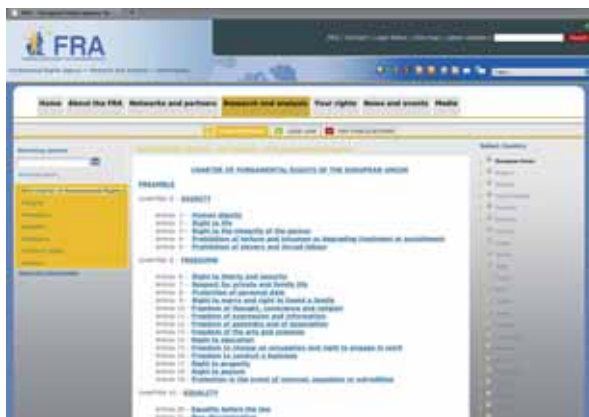
FRA publicē arī ***S'cool Agenda*** bērniem. Tajā ir minēti galvenie fakti par pamattiesībām, un to var izmantot arī kā skolas kalendāru.

Politikas veidotāji, pētnieki, tiesību eksperti un sabiedrība var piekļūt aģentūras izveidotajai **tiesu prakses datubāzei**, kurā apkopotas valstu un Eiropas lietas pamattiesību jautājumos.

Informācija par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu

Aģentūra publicē materiālus par Pamattiesību hartu, piemēram, ērti izmantojamu rīku **Charterpedia**, ar kura palīdzību lietotāji var atrast vairāk informācijas par tiesībām, ko garantē Pamattiesību harta. Tas ir vispusīgs starptautisko, Eiropas Savienības un valstu konstitucionālo pamattiesību aktu apkopojums ar saitēm uz Hartas tēmām, sadaļām un pantiem, kurus visus var ērti aplūkot aģentūras tīmekļa vietnē.

FRA ir izstrādājusi arī **Pamattiesību hartas lietojumprogrammatūru mobilajām ierīcēm**, piemēram, viedtālruniņiem un planšetdatoriem, kas ir pieejama aģentūras tīmekļa vietnē.

Sazinieties ar mums

Lai uzzinātu vairāk par FRA, apmeklējiet mūsu tīmekļa vietni. Šeit, Jūs varat iegūt atjauninātu informāciju par FRA aktivitātēm, projektiem, pasākumiem un publikācijām:

- <http://fra.europa.eu>
- twitter.com/EURightsAgency
- www.facebook.com/fundamentalrights
- www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
- www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Lai sazinātos ar mums, parakstīties uz mūsu ikmēneša e-biļetens, vai organizēt grupas vizīti FRA, Jūs varat rakstīt uz:

- information@fra.europa.eu

Alternatīvi, jūs varat sazināties ar mums pa pastu, telefonu vai faksu:

FRA – Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra

Schwarzenbergplatz 11

1040 Vīne

Austrija

Tālr. +43 (1) 580 30 0

Fakss +43 (1) 580 30 699

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Pamattiesības ir minimālie cilvēckiskas izturēšanās standarti, kas aizsargā ikvienas personas godu un cieņu. Tie ir noteikti **Eiropas Savienības Pamattiesību hartā**, kas ir juridiski saistoša ES iestādēm un visām 27 ES dalībvalstīm ES normatīvo dokumentu īstenošanā. Hartas sadaļās, t.i. Cieņa, Brīvības, Vienlīdzība, Solidaritāte, Pilsoņu tiesības, Tiesiskums un Vispārīgi noteikumi, uzskaitītas ES atzītās tiesības, brīvības un principi.

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA), kas tika dibināta 2007. gadā, nodrošina Eiropas Savienību un tās dalībvalstis ar atbalstu un speciālajām zināšanām par pamattiesībām.

FRA – Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra
Schwarzenbergplatz 11
1040 Vīne
Austrija

Tālr. +43 (1) 580 30 - 0
Fakss +43 (1) 580 30 - 699

information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>
twitter.com/EURightsAgency
www.facebook.com/fundamentalrights
www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Publikāciju birojs

ISBN 978-92-9192-900-9

